

Bildande av naturreservatet Södra Mösjöhult i Uppvidinge kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar området Södra Mösjöhult som naturreservat. Gränsen för naturreservatet ska vara den gräns som anges i bifogad karta (bilaga 1).

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att:

- vårda och bevara barrblandskog på basisk mark samt det växt-, djur- och svampliv som är knutet till denna naturmiljö
- skogen ska vara naturskogsartad genom att vara varierad, lövrik och flerskiktad med inslag av gamla träd, grova träd, ihåliga träd, död ved och gläntor.

Syftet ska uppnås genom att:

- naturmiljön bevaras genom föreskrifter som reglerar skogsbruk och olika typer av exploatering
- skogen formas av naturliga processer vilket kan efterliknas med naturvårdande skötsel. Skötsel utförs för att bibehålla skoglig kontinuitet och kontinuerlig småskalig förnygring samt för att skapa livsmiljöer för biologisk mångfald.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämma, dika, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd
3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
4. uppföra byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
5. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd eller buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd eller buskar
6. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grenar
7. sprida bekämpningsmedel, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
8. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter
9. utfodra vilt eller anlägga åtel

Följande åtgärder är förbjudna att vidta utan Länsstyrelsens tillstånd:

10. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet
 11. uppföra jakttorn,
 12. öppna upp siktgata för jaktens behov.
 13. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande,
- Undantag: Jaktpass får markeras med skylt.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla:

1. utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:
 - a. röjning, huggning, sådd/plantering av naturligt förekommande träd och buskar samt frihuggning av träd
 - b. skapande av högstubbar, lågor och hålträd
 - c. uppläggning av grenar/stammar i så kallade faunadepåer
 - d. flytt av vindfällan och annan död ved
 - e. småskalig markberedning och bränning av ris och förna för att skapa markblottor som gynnar föryngring
 - f. bekämpning av invasiva eller främmande arter eller göra åtgärder för att begränsa inhemska arter som hotar naturvärdena i området
 - g. utsättning av i naturtypen naturligt förekommande arter
 - h. uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar eller boplattformar
 - i. beteshävd
3. anordningar för allmänheten i form av parkeringsplats, informationstavla, strövstig och rastplats
4. åtgärder för vetenskaplig undersökning med tillstånd från Länsstyrelsen
5. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
6. användning av brukningsväg eller tillfälligt körstråk i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder enligt skötselplan.

Länsstyrelsen ansvarar för att skötselåtgärder enligt ovan och som specificeras i fastställd skötselplan utförs.

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål eller ytbildning, till exempel genom att gräva, borra, måla eller mejsla
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar
3. plocka, skada eller gräva upp örter, svampar, mossor, lavar eller andra växter annat än plockning av enstaka exemplar av icke-fridlysta arter. Bär och matsvamp får plockas för husbehov
4. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka exemplar av icke-fridlysta arter
5. framföra eller parkera motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn annat än på anvisad och iordningställd parkeringsplats om sådan finns
6. parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande mellan kl. 00.00 och 05.00
7. elda
8. störa eller skada djurlivet till exempel genom närgånget uppträdande vid bo- eller lekplats.

Följande åtgärder är förbjudna att vidta utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. vetenskaplig undersökning som omfattar åtgärder reglerade i föreskrifterna nr C1 – C8
10. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande
11. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet.

Föreskrifterna hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av ovan angivna B-föreskrifter som behövs för reservatets vård eller uppföljning av bevarandestatus.
- normalt underhåll av ledning och ledningsgata, akuta reparationsåtgärder på ledning samt borttagande eller

ersättning av ledning. Träd som fallit eller grenar som kapats vid åtgärder ska lämnas i naturreservatet.

- normalt underhåll av väg inom vägområdet. Träd som fallit eller grenar som kapats vid underhåll kan flyttas inom reservatet.
- grävning i vägområde, till exempel nedgrävning av ledning eller för utbyte och nyanläggning av vägtrummor.

Föreskrifterna under C gäller omedelbart, även om de överklagas.

Med Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispensprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt tillstånd till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bland andra miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturmiljölagen.

Skälen för beslutet

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärde, naturtypen taiga (9010) på basisk mark. Skogen har ett värdefullt växt- och svampliv, främst sällsynta marksvampar som bildar mykorrhiza med träd. Bildandet av naturreservatet bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena. Naturvärden i området hotas av skogsbruk. För att gynna värdena behövs föreskrifter och naturvårdande skötselåtgärder som möjliggörs i och med att beslut om naturreservat fattas. Skötselåtgärderna specificeras närmare i skötselplanen.

Redogörelse för ärendet

Under år 2014 fick Länsstyrelsen in uppgifter om att sällsynta marksvampar hade hittats i barrskogar på basisk mark i östra delen av Uppvidinge kommun. Det var första gången så kallad kalkbarrskog beskrevs i länet. År 2017–2018 lät Länsstyrelsen göra en inventering av kalkbarrskogar i kommunen. Ett av dessa områden är det aktuella skogsområdet i Södra Mösjöhult.

Sommaren 2018 lämnade fastighetsägarna in en avverkningsanmälan avseende det aktuella området till Skogsstyrelsen. I samband med detta pekades området ut som nyckelbiotop efter att Skogsstyrelsen genomfört ytterligare inventering och gjort fler fynd av sällsynta marksvampar. En dialog kring hur man bäst bevarar naturvärdena i

området inleddes av Skogsstyrelsen. Ärendet har sedan, enligt fastighetsägarnas önskemål, flyttat mellan Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen två gånger med anledning av de olika juridiska mandat som myndigheterna har att bilda olika slags områdesskydd, möjlighet att erbjuda ersättningsmark med mera. Dialog har också förts med fastighetsägarna kring möjligheten att bruka området med anpassade åtgärder, något som Skogsstyrelsen i detta fall inte ansett kunnat höja eller bevara områdets naturvärden.

I dialogen om områdets framtid har Skogsstyrelsen påtalat att naturvärdena inte kommer att kunna bevaras om skogen avverkas. Fastighetsägarna har i stället erbjudits att bevara området frivilligt, utan att området skyddas formellt, alternativt att få ekonomisk ersättning för det intrång som ett biotopskyddsområde eller ett naturvårdsavtal skulle innebära. Fastighetsägarna har då framfört att man vill ha ersättning för biotopskyddsområde men att området bör ha en skötselplan. Detta medger inte lagsstiftningen, varför Länsstyrelsen slutligen tagit över ärendet i syfte att skydda området som naturreservat, där ersättningen är densamma som vid biotopskyddsområde och där en skötselplan tas fram.

I september 2024 tecknades en överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägarna.

Ärendets beredning

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 24 september 2025 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar med flera har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Uppcom AB som äger en fiberledning som löper längs vägen intill reservatet vill reservera sig för eventuella framtida underhåll på kabeln. Behövs det så måste de få lov att gräva upp sin kanalisation.

Trafikverket anser att de åtgärder som ingår i det ordinarie underhållet av befintliga vägar ska kunna genomföras obehindrat även fortsatt och föreslår tillägg i styckena som avser underhåll av väg vilka förtydligar att normalt underhåll ska få göras inom vägområdet och som exemplifierar att grävning i vägområde kan innebära att man byter ut eller gräver ned nya vägtrummor.

Uppvidinge kommun framför att Länsstyrelsen på ett bra sätt beskriver områdets naturvärden och hur de kan bevaras och utvecklas. Kommunen frågar sig dock hur Länsstyrelsen resonerar kring att instifta nya naturreservat eller utöka befintliga när anslaget för reservatsskötsel minskat med 2/3 de senaste åren. Vidare lyfter man att det behövs säkerställas att besökare till området kan parkera för att ta del av reservatet utan att säkerheten på vägen äventyras.

Skogsstyrelsen ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt enligt presenterat underlag och tillstyrker förslaget till bildandet av naturreservatet.

Lantbrukarnas Riksförbund Sydost (LRF) framför att man fått uppgifter om att markägarna inte upplevt skyddsprocessen som frivillig, och att Länsstyrelsen drivit frågan om skydd trots att markägaren velat behålla skogen för eget bruk med hänsyn och anpassning vilket strider mot intentionerna i den nationella skogsstrategin. LRF har också fått information om att det aktuella området, mot markägarens vilja, ska ha utökats under processens gång, vilket förstärker bilden av att frivillighetsprincipen inte följts. Vidare ifrågasätter LRF om Länsstyrelsen har tillräckliga resurser för att genomföra den skötsel som skötselplanen anger.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Föreskrifterna hindrar inte normalt underhåll av ledning, akuta reparationsåtgärder på ledning samt borttagande eller ersättning av ledning. Uppcoms framtida underhåll av fiberledning eller uppgrävning av densamma påverkas alltså inte av att naturreservatet bildas.

Länsstyrelsen ser inga hinder att tillmötesgå Trafikverket och har förtydligat vad som får göras enligt önskemål.

Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att det är viktigt att det går att parkera vid naturreservatet, och har prioriterat upp anläggande av parkeringsplats i skötselplanens åtgärdstabell. Slutligt genomförande och utformning är dock beroende av att man ska kunna uppfylla Trafikverkets krav på utfart till allmän väg.

Avseende de synpunkter som inkommit på bildandeprocessen, så har Länsstyrelsen förtydligat redogörelsen för ärendet så att det ska bli lättare att förstå hur processen gått till. Det är förståeligt att man

som fastighetsägare inte upplever det positivt att inte få utföra den åtgärd man först tänkt. Det är också förståeligt att det kan upplevas som frustrerande att det tar tid att komma överens. I detta fall har en överenskommelse om intrångsansättning dock kunnat träffas med markägarna och de har inte framfört några erinringar under ärendets slutliga handläggning.

LRF sydost påtalar att det finns uppgifter om att området utökats under processens gång, utan fastighetsägarnas samtycke. Detta är uppgifter som Länsstyrelsen ställer sig frågande till. Det ursprungliga område som avverkningsanmälades sommaren 2018 var på 11,1 ha och omfattade även en yta öster om landsvägen där avverkning tilläts. Då avverkningsanmälan inkom var inte alla områdets naturvärden kända, och i första skedet avgränsades mindre områden kring förekomster av knärot. Under hösten 2018 gjordes som tidigare nämnts fler fynd av sällsynta marksvampar i området varefter Skogsstyrelsen avgränsade en nyckelbiotop. Det är kring denna, med några små justeringar för att göra gränsen mer ändamålsenlig, som all fortsatt diskussion skett i ärendet. Att all information inte finns tillgänglig i början av ett ärende är inte ovanligt eller anmärkningsvärt.

Länsstyrelsens förmåga att bedriva skötsel i naturreservaten är precis som påtalas av Uppvidinge kommun och LRF sydost minskad i och med de för tillfället lägre anslagen. Detta betyder inte automatiskt att arbetet med att skydda värdefull natur avtar, eftersom Länsstyrelsen har ett separat uppdrag att utföra detta. De minskade anslagen påverkar i nuläget främst de skötselintensiva naturtyperna i odlingslandskapet samt skötsel av friluftsanordningar.

Länsstyrelsens bedömning

Många arter som naturligt förekommer i det svenska skogslandskapet är idag hotade. Flera av dem är beroende av gamla och grova träd eller multnande ved, företeelser som är ovanliga i den brukade skogen. Att på vissa platser skydda skogsområden från avverkning och att utföra skötsel för naturvårdsändamål förbättrar förutsättningarna för att hotade arter ska kunna finnas kvar och utveckla livskraftiga bestånd.

Barrskogar på olika typer av basisk berggrund går under samlingsbegreppet "kalkbarrskogar". De vanligaste berggrunderna är kalksten, och här i Småland, olika typer av så kallad "grönsten".

Kombinationen av basisk mark och lång trädkontinuitet skapar förutsättningar för speciella naturvärden med ovanliga växter och svampar, bland annat många ovanliga marksvampar. Naturvärdena är ofta kopplade till levande träd och svampars samarbete genom mykorrhiza i rötterna. Skogstypen är ovanlig både i Sverige och sett ur ett internationellt perspektiv.

Bevarandet av naturvärdena går inte att förena med skogsbruk eller olika typer av exploatering och ett långsiktigt bevarande kan garanteras genom att ett naturreservat inrättas. Utan ett beslut om bildande av naturreservat riskerar de höga naturvärdena att gå förlorade genom skogsbruk. Dessutom krävs långsiktiga skötselinsatser vars finansiering möjliggörs om ett naturreservat bildas. Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls, i enlighet med fastställd skötselplan.

Eldning bör förbjudas eftersom området är beläget i en trakt där torra perioder är vanliga på sommaren och där risken för oönskad skogsbrand är stor.

Att parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande fordon för övernattnig är inte tillåtet eftersom det inte planeras för till exempel sophämtning eller toaletter i området.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagna föreskrifter är nödvändiga för att skydda de naturvärden som finns i reservatet.

Beslutet följer regionala och nationella riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Bildande av naturreservatet Södra Mösjö hult bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt och djurliv.

Reservatsbildningen är förenlig med miljö balkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kapitlen miljö balken. Området berör inte utpekade riksintressen för totalförsvaret, mineralfyndighet, industri, energi, kommunikation, vattenförsörjning eller avfallshantering.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljö balken och 22 § förordningen om områdesskydd enligt

miljöbalken m.m. innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Bestämmelser om skydd för naturen finns i 7 kap. miljöbalken (MB) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FO).

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet (inskränkning i pågående markanvändning).

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat får Länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § MB förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att vissa för skyddet nödvändiga åtgärder utförs inom reservatet.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett naturreservat och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av Länsstyrelsen enligt 7 kap. 30 § MB och 22 § FO, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Länsstyrelsen ska enligt 3 § FO fastställa en skötselplan för reservatet. Planen anger de långsiktiga målen för skötseln av området och föreskriver vilka åtgärder som ska vidtas för att nå dessa mål. Skyddade områden förvaltas av den länsstyrelse som beslutat om skyddet.

Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt 7 kap. MB ska enligt 25 § hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i detta kapitel får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Uppgifter om naturreservatet

Tabell 1. Administrativa data.

Naturreservatets namn	Södra Mösjöhult
NVR-id	2062663
Län	Kronoberg
Kommun	Uppvidinge
Natura 2000-område	Nej
Socken	Åseda
Lägesbeskrivning	Södra Mösjöhult ligger mellan byarna Mösjöhult och Stödsboda, ca 12 km öster om Åseda.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 532984, Y: 6332513
Naturgeografisk region	13 Sydsvenska höglandets ostdel
Huvudsaklig objektkategori	U1 Barr-naturskog nedan gränsen för fjällnära område
IUCN-kategori	0, Områden som ej kan klassificeras enligt IUCN:s system
Fastigheter och ägarkategori	Mösjöhult 2:8 (del av tidigare 2:3), Privat
Servitut/rättigheter/samfälligheter	Ledningsrätt 0760-14/34.1, Upp com AB
Sakägare	Enligt bilaga 3
Areal	7,3 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Beskrivning av området

Södra Mösjöhult utgörs av en äldre barrskog med tall och gran. Skogen växer på basisk mark och hyser många arter som gynnas av en basisk markmiljö. Terrängen i området är flack men bitvis stenig och med hela gradienten från berg i dagen med renlavar och andra mycket torra områden till fuktstråk med vitmossor.

I området har särskilt många svamparter hittats, bland andra de rödlistade arterna taggfingersvamp, orange taggsvamp och motaggsvamp samt dropptaggsvamp, blomkålssvamp, kryddspindling och klubbspindling. Orkidén knärot och blåsippa förekommer på flera ställen och några fynd av grönpyrola har också gjorts. Området är utpekad i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Södra Mösjöhult är en del av ett större område med flera värdefulla kalkbarrskogar väster om Fagerhult, på gränsen mellan Kronobergs och Kalmar län.

Kungörelse

Länsstyrelsen kungör detta beslut i vår författningssamling. Vi för också in kungörelse om beslutet i ortstidning i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I detta fall för vi in kungörelsen i tidningen Smålandsposten. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i tidningen. Beslutet i sin helhet finns tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Elin Åkelius som föredragande. I den slutliga handläggningen har också t. f. länsrådet Carin Lamme-Lindh, avdelningschef Maria Levin, enhetschef Maria Unell, naturvårdsförvaltare Patrik Nilsson och länsjurist Henrik Skanert medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Sakägareförteckning och sändlista
4. Överklagandehänvisning

